

prevodi vseh Shakespearjevih dram tako, kakor se je posrečil Cankarju prevod te velike ljubavne tragedije. „Romea in Julijo“ čitati v slovenskem jeziku je prava slast! Drama je izšla kot V. zvezek „Salonske knjižnice“ in stane 1 K 40 h, po pošti 1 K 50 h.

Avgust Žigon: Zapuščinski akt Prešernov. Ponatisk iz poročila gimnazije v Kranju za šolsko leto 1903/4. V Kranju 1904. Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena ?

„Dajte nam gradiva, potem vam bomo zidali!“ — s temi besedami, ki jih je postavil gospod pisatelj na čelo svoji objavi, je označen namen te publikacije. Prešernovim življenjepiscem in preučevalcem njegovih poezij so odprti zdaj novi viri . . . A zanimiv je ta akt za vsakega, ki ve, kdo je bil Prešeren! Neka tragika veje iz teh sicer dolgočasnih sodnih spisov, neka tragika, ki človeka pretresa. Tu govore suhe številke, v kako skromnih, žalostnih razmerah je živel in — umiral največji pesnik slovenski! Vsekakor smo g. Žigonu hvaležni za njegovo publikacijo!

Tretje izvestje mestne nižje realke v Idriji. Za šolsko leto 1903./4. Izdalo ravnateljstvo. V Idriji 1904. Založila mestna nižja realka. Natisnil Iv. Pr. Lampret v Kranju. Vsebina tega izvestja je raznovrstna in bogata. Na prvem mestu nahajamo zelo instruktivni spis „Začetni pouk v prostem risanju na realkah, izpod peresa realčnega učitelja Vinka Levičnika. Omeniti nam je dalje simpatično pisanega nekrologa o Ivanu Rodetu, ki ga je napisal prof. Makso Pirnat. Nato sledi običajna šolska poročila, katerim posnemljemo s posebnim veseljem dejstvo, da na mestni nižji realki v Idriji ni šolnine, nekaj, kar bi bila morala država, ako bi ji bilo res za izomiko narodov, že davno uvesti v vseh šolah brez izjeme!

Naseljenost prebivalstva na Kranjskem je naslov zemljevidu, ki ga je izdal gosp. dr. Dragotin Lončar, kakor sam pravi, v dopolnilo svojemu spisu „O gostosti prebivalstva in krajev na Kranjskem“, ki je izšel v izvestju c. k. II. državne gimnazije v Ljubljani za šolsko leto 1901./1902. Zemljevid, ki je sestavljen z veliko točnostjo in trudoljubivostjo, vsekakor izborna služi svojemu namenu.

Zur Phonetik des Dialektes von Polstrau. Von Prof. Dr. K. Ozvald. Separatabdruck aus dem k. k. Jahresbericht des k. k. Staatsgymnasiums in Görz. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1904. Cena? Zanimiva študija, o kateri morda še izpregovorimo!

Milan Šenoa: Ban Pavao. Historijska drama u 5 činova (8 slika). U Zagrebu 1903. Izdala Matica Hrvatska. (Zab. knj. svez. 271.—272.)

To pot lahko začnem s hvalo, ki je vsekako največje priznanje vsakemu spisu: igra je zanimiva! Čita se gladko in je tolikanj spretno zapletena, da nas mika čitati dalje in dalje do konca; to je v današnjih časih — kaj? — prav mnogo, često vse. — Igra je zgodovinska, stoji torej na nasprotnem koncu napram modernim socijalnim dramam. V vsaki historijski drami tiči kos romantike v obliki raznih imputacij, ki jih polaga pesnik v zgodovinsko snov. Drugače ne more biti; saj pesnik oseb in časov ni niti gledal niti jih neposredno presojal sam. Vpraša pa se, kje se naj postavi meja, ki loči konkretno snov in pesnikovo romantizovanje. Že prvi veliki teoretik na polju poezije, Aristotel, se je dotaknil tega vprašanja in 2000 let pozneje se ga je z vso ostroščjo lotil in ga v glavnih potezih rešil Lessing; v toliko pa smo zdaj drugačnega mnenja, da dajemo pesniku nekaj več, kar je pesnikovega.

Tako je soditi našo dramo o hrvatskem banu Pavlu Šubiću (konec 13. stol.) in — to moramo dostaviti — njegovi hčerki Marti. Na nju je navezan dvojen

konflikt, ki je redno jedro vseh zgodovinskih dram in romanov: političen in srčen. Oba sta v naši drami dobro vpeljana; ban Pavao hoče strmoglavit slabiča kralja Andrija, njegova Marta pa mu naj s svojo roko služi tudi v politične svrhe. To je hvaležen motiv, tem hvaležnejši, ker se baš ta banova namera prevrne v nasprotno, njemu sovražno stran: Marta ne čaka ženina, ki ji je namenjen, ampak pobegne z ljubimcem — obligatnim Benečanom (primeri „Lepo Vido“!) — ki pa jo je zapeljal istotako zgolj iz političnih namenov. Tako se banovo politično ženitarenje maščuje, še predno se je prav pričelo; to bi bilo dovolj snovi za ljubezensko tragedijo, ki bi lahko bistvovala poleg glavnega dejanja, ko bi pesnik tega dela ne privedel vse prehitro do katastrofe. Marta se je zaljubila kar mimogrede — v petih dneh — v Gianorsa in, s par sofizmi si utešivši vest, zapusti dom in očeta in gre z ljubimcem, ta Marta, ki jo komaj poznamo! Gianorso se navidezno poroči z njo in izvabi tisto noč iz nje z ljubkovanjem vse tajne načrte njenega očeta, potem jo takoj odurno zapusti. Pesnik je s tem pač dobro razložil, da Gianorso lahko zmeša štrene banu in da se obdrži na površju dosedanji kralj ali pravzaprav njegova mati, lepa pa kruta Tomasina, ali ker je srčni gordijski vozec pri Marti kar presekala, je preprečil naše simpatije za njo, zlasti ker je zamudil nam ob pravem času naslikati njeno duševno stanje; tudi na zunaj nam ostane njen položaj dolgo nejasen. Z zadnjimi besedami smo se dotekali glavnega nedostatka v igri sploh. Dogodki se pode, naenkrat se nahajamo tam ali tu, ne da bi vedeli zakaj (prim. začetek IV. dej.), in osebe nastopajo često brez utemeljevanja. Pesniku je bilo snovi preveč ali pa si je je stvaril preveč; vsekako bi bilo treba dogodke bolj osredotočiti, da bi ne dobili 8 slik, med katerimi si moramo nekaj praznin izpolniti sami. Rad pa priznavam pesniku, da je pri tej obširni snovi vedno pazil, da se vsak dogodek izrablja v dramatične svrhe in se postavi tja, kjer učinkuje; kakor se mi n. pr. neverjetno zdi, da ni Marta že prej izvedela o komediji pri svoji poroki, vendar se ne da tajiti, da doseže odkritje svoj uspeh na mestu, kamor ga je pesnik postavil. — To kaže spretnost in kaže voljo! — Bombasta se je pesnik ogibal, le včasih se se je prepustil preveč viharju; da bi n. pr. biskup govoril v zboru plemičev tako — surovo, je neverjetno in nepotrebno, zlasti pa je nemogoče, da bi njegov nasprotnik Juraj Svačić na tak naval — molčal.

Prav dobro so se posrečile razne osebe iz nižjih slojev; v povzdigo realizma pusti pesnik nekatere celo ikavski govoriti. Posebno dober tip je vrli pijanec Vuk, ki se sam predstavi: „Ja sam Vuk Žvrk, plemić bez dvora, bavim se bezposlicom, proučavam kapljicu, volim male oble žene niskoga roda . . .“, ter Baldo, z druge strani pa Tomasina in Henrik. — Sploh: vzlic nedostatkom je v drami toliko lepega, da lahko rečemo: Matica Hrvatska nam je donesla lep dar.

Dr. Jos. Tominšek.

Novi akordi. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje dr. Gojmir Krek. Z ravnokar izšlo prvo številko je stopil zbornik v četrti letnik, ki ga pozdravljamo z veseljem; saj omogočuje taka zbirka marsikateremu novemu komponistu, da se javi in pokaže svetu svojo nadarjenost! Če se tupačam natisne skladba, ki ne sodi v publikacije, ne zavračamo krivde na urednika, saj on izbira z najboljšim namenom in nepristransko najzrelejšše sadove, ki